

Ifjúsági regény Budapestről

Szerzője, *Mirjam Akavija* titokzatos mosollyal nyújtotta át könyvét Jeruzsálemi találkozásunk idején (Janusz Korczak emlékének szentelt konferenciának voltunk résztvevői, a régen – tán sosem – volt népes magyar delegációnak örült ő is a házigazdákkal és a nemzetközi Korczak-mozgalomnak a világ minden tájáról érkezett aktivistáival együtt). Tört magyarsággal még néhány szót is fűzött az ajándékhoz.

Kötelességem hírt adni a műről. Nem egyszerűen azért, mert a szerző – mint a könyvbe foglalt életrajzból megtudjuk – Krakóból menekült Izraelbe, s kelet-európaiként teli aggodalommal, szorongással, de küldetéstudattal vállalta az ötvenes évek végén a budapesti szolgálatot diplomata férje oldalán, hanem azért mert a szóban forgó ifjúsági regény színhelye: Budapest. A történések ideje: a hatvanas évek, az 1967-es „hatnapos” háború napjaiban záródik. (A regénynek egyébként én a kilencvenes évek elején Jeruzsálemben kiadott orosz nyelvű kiadását olvashattam.)

Galija és Miklós: a megszakadt kapcsolat – így a mű címe. Egy kamaszlány és egy kamasz fiú. Két világ. Ezúttal különösen az. Galija a fiatal nemzedék sudár tagja, az öntudatos izraeli (aki diplomata szüleivel és hűgával érkezett a titokzatos városba). Miklós egy budapesti internátus szomorú, nagy terheket cipelő lakója. Különösen drámai sors áll mögötte: a kelet-európai zsidó sors újabb megpróbáltatásai: apját már a kommunista rendszerben üldözik – szerelmi dráma áll az üldözés hátterében –, a fiú anyja a férje meghurcolásába örül bele. A cselekmény középpontjában az a felnőtté formáló kalandos utazás áll, mikor is az egymásra talált fiatalok egymást bátorítva keresik fel a Balaton-felvidéken épült szanatóriumban a korábban sose látott, megtévelyodott anyát. (Itt egyébként érdekes alakra lelnek: a sztoikus Kellermann doktorra, aki elmagyarázza nekik: zsidó létére, megannyi, egymásba kapcsolódó szenvedés dacára miért is marad szülőföldjén.)

Izrael a fény, a boldogság, a hősiesség (a háború tragikus napjaiban is a dicsőség) országa Galija – és az irónő – szemében. A hatvanas évek Budapestje szürke és nyirkos, spionok követik a regényhősöket. A nyomasztó milió megteremtésében az író még arra a tódtításra is vállalkozik, hogy a főváros műemlékeivel ismerkedő leánynak úgy mutatja be a Hősök terének oszlopcsarnokát, hogy a „hősök sorában a középső, a legmagasabb oszlopon álló személy – maga Lenin.”

Kár ezekért az írói tódtításokért. Az alapprobléma, a két világ ütköztetése ezek nélkül is érdekes, s az ábrázolás is több ponton izgalmas lélektanilag is.

Galiját gyengéd érzelmek fűzik Miklós-hoz, a kapcsolatban – érthetően – ő az aktív. Ám a háború híre (a magyar-izraeli diplomáciai kapcsolatok megszakadása), a hazaköltözés izgalma visszafordítja érdeklődését a forró Izrael földjén, hazája földjén teremtett kapcsolatok iránt.

(MIRJAM AKAVIJA: *Galija i Miklos: razriv otosenij*. Izdatelstvo „Biblioteka-Alija” Molodezsnaja szerija. 1991. 163 old.)

Trencsényi László

Kiss Árpád emlékére

Az egykori debreceni tanár, a közoktatás modernizációján és európai kapcsolatainak kialakításán fáradozó kutató, a Magyar Pedagógiai Társaságnak haláláig, 1979-ig volt elnöke tiszteletére a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen „emlékszobát” avattak. Az utódok, a debreceni pedagógusok és pedagógusjelöltek közvetlenül tanulmányozhatják a jeles előd gazdag hagyatékát.

Tehetséggondozás

Ferku Imre, a nyíregyházi pedagógiai intézet munkatársa *Tehetséggondozás* címen adta közre önálló kötetben tanulmányát, mely a fontos, aktuális kérdést tárgyalja. Fontos dolog az, hogy az ország egyik leghátrányosabb helyzetű vidékén ebben a feladatban a pedagógusok módszertani segítséget kapnak.